

RECHTSSTAATLICHKEIT

PROBLEMATISCHE SITUATION DER GERICHTSBARKEIT IN UNGARN

Vom 24.4. bis 28.4.2019 besuchte eine Delegation der Europäischen Richtervereinigung (EAJ) Ungarn. Aufgabe der Mission war, die von der Ungarischen Richtervereinigung (MABIE) berichteten Probleme bei den Wahlen zum Nationalen Rat der Gerichtsbarkeit und bei Ernennung von Richtern insbesondere von Gerichtspräsidenten zu untersuchen.

Ausgangslage: Nach dem Wahlsieg Victor Orbans im Jahr 2010 wurden in großer Hast die Verfassung geändert und zahlreiche neue Gesetze erlassen, die auch einschneidende Änderungen für die Justiz und die Unabhängigkeit der Richterinnen und Richter mit sich brachten. So wurde im Bestreben, unliebsame unabhängige Kritiker loszuwerden, durch Senkung der Altersgrenze eine Zwangspensionierung durchgeführt, welche später sowohl vom ungarischen Verfassungsgericht als auch vom Europäischen Gerichtshof in Luxemburg für unzulässig erklärt wurde. Unabhängig davon wurde der Präsident des Obersten Gerichtshof, welcher die Gesetzesänderungen scharf kritisiert hatte, durch eine Änderung des Gesetzes über den Obersten Gerichtshof seines Amtes enthoben, weswegen Ungarn in der Folge durch den Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte verurteilt wurde. 2012 wurde als zentrale Leitung der Verwaltung der Gerichte das monokratisch geführte Nationale Amt für die Gerichtsbarkeit geschaffen. Die Präsidentin/ der Präsident ist für sieben Jahre mit qualifizierter Mehrheit vom Parlament gewählt. Seit 2012 ist dies Dr. Tünde Hando. Das Nationale Amt für die Gerichtsbarkeit ist u.a. zuständig für die gesamte sachliche und personelle Ressourcenzuteilung und -verwaltung inklusive der Führung der Budgetverhandlungen mit dem Parlament, für die effektive Amtsführung der Gerichte und deren Kontrolle, für Statistiken und Berichte. Dazu kann die Präsidentin generelle Richtlinien erlassen und Anordnungen treffen. Vor allem aber ernennt sie die Richterinnen und Richter einschließlich der Gerichtspräsidenten und Gerichtspräsidentinnen. Die ungarische Verfassung sieht vor, dass die Tätigkeit der Präsidentin des Nationalen Amtes für die

Jogállamiság

A jogállamiság problematikus helyzete Magyarországon

2019. 04.24-28-ig az Európai Bírói Egyesület (EAJ) delegációja látogatást tett Magyarországon. A látogatás célja a Magyar Bírói Egyesület (MABIE) által felhozott, az Országos Bírói Tanács (OBT) tagjainak megválasztása, valamint a bírók kinevezésének gyakorlata – különös tekintettel a bíróságok elnökeire – körüli visszásságok kivizsgálása volt. Előzmények

Orbán Viktor 2010-es győzelme után módosította az alkotmányt, és számos új törvényt hozott, amely mélyreható változásokat hozott az igazságszolgáltatásban, és hatással volt a bírói függetlenségre is. Annak érdekében, hogy a kellemetlen, független kritikusoktól megszabaduljon, a nyugdíjkorhatár csökkentésével kényszernyugdíjazott bírákat, amelyet mind a Magyar Alkotmánybíróság, mind a Luxemburgi Európai Bíróság (?) elfogadhatatlannak minősített. Ettől függetlenül a legfelsőbb bíróság törvénymódosításokat élesen kritizáló elnökét a legfelsőbb bíróságról rendelkező törvény módosításával megfosztották hivatalától, amely miatt Magyarországot az Európai Emberi Jogi Bíróság is elmarasztalta.

2012-ben a bíróságok központi igazgatására létrehozták az Országos Bírói Hivatalt (OBH), amelynek elnökét hét évre minősített többséggel választotta meg a Parlament. 2012 óta ezt a tisztséget Dr. Handó Tünde tölti be. Az OBH illetékes többek közt a teljes tárgyi és személyi forráselosztás és igazgatás, a Parlamenttel történő költségvetési tárgyalások, a bíróságok hivatalának vezetése és azok ellenőrzése, a statisztikák és a jelentések kérdésében. Az elnökszöny ezen felül általános irányvonalat határozhat meg, és rendelkezéseket is hozhat.

Feladata azonban mindenekelőtt a bírák, valamint a bíróságok elnökeinek kinevezése. A magyar alkotmány úgy rendelkezik, hogy az OBH elnökének tevékenysége fölött az OBT gyakorol ellenőrzést, amely a bíróságok által választott tagokból áll. A törvény értelmében az elnöknek tájékoztatnia kell fontos szándékairól, terveiről az OBT-t. Amennyiben az OBH elnöke egy bíró kinevezésénél nem fogadja el a mindenkori illetékes bírósági testület javaslatát,

<p>Gerichtsbarkeit von einem Nationalen Rat der Gerichtsbarkeit kontrolliert wird, welcher aus von der Richterschaft gewählten Richtern gebildet wird. Laut Gesetz hat deshalb die Präsidentin den Rat über wichtige Vorhaben zu informieren. Will die Präsidentin des Amts für die Gerichtsbarkeit bei Richterernennungen dem Vorschlag des dafür zuständigen Gremiums des betreffenden Gerichts nicht folgen, bedarf sie der Zustimmung des Rats. Problematische Entwicklungen: 1) Richterernennungen durch die Präsidentin des Nationalen Amts für die Gerichtsbarkeit Es häuften sich Fälle in denen die Ernennungen bzw. die Verweigerung der Ernennungen von vorgeschlagenen Kandidaten für die Leitung von Gerichten ohne substantielle Begründungen erfolgten oder Besetzungsverfahren mit der Begründung, alle Bewerber seien ungeeignet, für nicht erfolgreich erklärt wurden. Stattdessen wurde dann interimistisch eine von der Präsidentin frei gewählte Person ernannt. 2) Nationaler Rat der Gerichtsbarkeit Im Jänner 2018 fand planmäßig die Wahl eines neuen Nationalen Rats der Gerichtsbarkeit statt. Das neu zusammengesetzte Gremium versuchte die Kontrollfunktion zu intensivieren und begann unter anderem Ernennungsvorgänge zu untersuchen. Nach Übergabe eines kritischen Berichtes an die Präsidentin im April 2018 traten überraschend 5 der 15 Mitglieder und 12 Ersatzmitglieder des Rats zurück. Es gibt Hinweise, dass dies über Beeinflussung durch die Präsidentin des Nationalen Amts für die Gerichtsbarkeit oder durch unter ihrem Einfluss stehenden Gerichtspräsidenten geschah. Unter Berufung auf den Umstand, dass unter den 10 verbleibenden Mitgliedern kein Vertreter der Arbeitsgerichtsbarkeit sei, das Gesetz aber eine Vertretung auch dieser Sparte im Gremium vorsehe, erklärte die Präsidentin, dass der zu ihrer Kontrolle berufene Nationale Rat der Gerichtsbarkeit illegal sei und stoppte die Informationen an den Rat und die weitere Zusammenarbeit. Obwohl sie für die Ausschreibung von Wahlen zur Ergänzung des Nationalen Rats der Gerichtsbarkeit (nach den Rücktritten im Frühjahr 2018) zuständig ist, setzte die Präsidentin diese erst für den 8.10.2018 an. Bei den Wahlen vom 8.10.2018 nahmen die gewählten Kandidaten die Wahl jeweils nicht an. Auch hier spielten</p>	<p>a Kinevezéshez szüksége van az OBH jóváhagyására.</p> <p>Problémás fejlemények</p> <p>1)</p> <p>Az OBH elnökének bírákat kinevező gyakorlata</p> <p>Halmozottan fordultak elő olyan esetek, amikor a bíróságok elnökségére javasolt jelöltek kinevezése vagy annak elutasítása érdemi indoklás nélkül történt meg, illetve a pályázatot azzal az indokkal nyilvánították eredménytelennek, hogy valamennyi pályázó alkalmatlan a pozícióra. A javasolt jelölt helyett ekkor az elnökasszony egy ideiglenes személyt nevezett ki.</p> <p>2)</p> <p>Országos Bírói Tanács</p> <p>2018 januárjában sor került az Országos Bírói Tanács menetrendszerinti újráválasztására. Az újonnan felálló testület megkísérelte intenzívebben gyakorolni ellenőrző hatáskörét, és górcső alá vette az elnökasszony kinevezési gyakorlatát. Miután 2018 áprilisában kritikus jelentést adott át az elnökasszonynak, a tanácsnak váratlanul öt tagja és tizenkét póttagja lépett vissza. Utalások vannak arra, hogy az OBH elnöke, vagy az ő nyomása alatt lévő bírósági elnökök befolyásolták ezt az eseményt. Arra való hivatkozással, hogy a tíz megmaradt tag között nincsen olyan, aki a munkaügyi bíróságokat képviselné, a törvény viszont ennek a szegmensnek a képviselőjét is elrendeli, az elnökasszony kijelentette, hogy az ő ellenőrzésére létrehozott Országos Bírói Tanács illegitim, megszüntette a tanács további tájékoztatását és az együttműködést. Bár az elnökasszony illetékességébe tartozik (a 2018-as visszalépések után) az Országos Bírói Tanács hiányzó tagjainak pótlására a választások kiírása, ezt csak 2018. 10. 08-ra tette meg. A 2018. 10. 08-ai választáson azonban a választott jelöltek nem fogadták el a pozíciót. Ebben az esetben is nyilvánvaló az OBH elnökasszonya által kinevezett bírósági elnökök döntő szerepe és befolyása.</p>
---	---

<p>Gerichtspräsidenten, welche der Präsidentin des Nationalen Amtes der Gerichtsbarkeit unterstehen, eine entscheidende Rolle und wurde offenbar Einfluss geübt. Die für diesen Fall notwendigen weiteren Wahlgänge wurden abgebrochen, sodass die Ergänzungswahlen scheiterten. 3) Behinderung der Richtervereinigung: Als Reaktion auf Proteste der Ungarischen Richtervereinigung gegen die oben dargestellten Vorgänge wurde deren in einem Gerichtsgebäude vom Nationalen Amt für die Gerichtsbarkeit untergebrachtes Büro aufgekündigt und die Richtervereinigung bei der allgemeinen Förderung von juristischen Vereinigungen nicht mehr berücksichtigt. 4) Duldung dieser Vorgänge und ihrer Auswirkungen seitens der Politik: Die problematische derzeitige Situation, welche ein völlig unkontrolliertes Agieren der Präsidentin des Nationalen Amtes für die Gerichtsbarkeit darstellt, ist allgemein bekannt und wird von politischer Seite geduldet. Ein zuletzt im Mai 2019 eingebrachter Antrag des Nationalen Rats der Gerichtsbarkeit an das Parlament, die Präsidentin zu entheben, war bisher erfolglos. Auch die schon lange aufgeworfenen Empfehlungen, die Machtfülle des Nationalen Amtes für die Gerichtsbarkeit zu reduzieren und/oder die Rechte des Nationalen Rats der Gerichtsbarkeit zu stärken blieben bisher ungehört.</p>	<p>Az ilyen esetben szükséges további választási folyamatokat megszakították, így a póttagválasztások is kudarcot vallottak.</p> <p>3)</p> <p>A Magyar Bírói Egyesület akadályozása</p> <p>A MABIE fenti folyamatok elleni tiltakozására válaszképpen az OBH megszüntette a MABIE, az OBH épületében üzemeltetett irodájának működését, és megvonta tőle a jogi egyesületeket megillető általános támogatást.</p> <p>4)</p> <p>Az események eltűrése a politika oldaláról</p> <p>A jelenlegi, széles körben ismert problémás helyzetet, amely az OBH elnökszönyvének korlátlan hatalomgyakorlását testesíti meg, a politika eltűri. Az OBH legutóbb 2019 májusában indítványozta a parlamentben az elnökszöny felmentését, eredménytelenül. A régóta felvetett javaslatok, miszerint az OBH hatalmát csökkenteni és / vagy az OBH jogait erősíteni kellene, szintén süket fülekre találtak.</p>
--	---